

ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Л.М. Потапюк¹, І.П. Потапюк²

¹Луцький національний технічний університет, potapiuk_l@bigmir.net

²Полтавська державна аграрна академія, radost3s@bigmir.net

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року зазначає, що «розбудова національної системи освіти в сучасних умовах з урахуванням кардинальних змін у всіх сферах суспільного життя, історичних викликів ХХІ століття вимагає критичного осмислення досягнутого і зосередження зусиль та ресурсів на розв'язанні найбільш гострих проблем, які стримують розвиток, не дають можливості забезпечити нову якість освіти, адекватну нинішній історичній епосі» [1].

На сучасному етапі реформування освітньої галузі концепція компетентнісного підходу в освіті є основою змін і генеруються концепцією «Нова українська школа», основна увага якої спрямована на розвиток компетентностей, а не запам'ятовування фактів. Концепція Нової української школи – це новий погляд на викладання, нова концепція освіти, головним напрямком якої визнано дитиноцентризм та розвиток ключових компетентностей, індивідуальний підхід до навчання та рівна освіта для всіх.

З позицій компетентнісного підходу суттю освіти стає розвиток здібності до самостійного рішення проблем у різних сферах і видах діяльності на основі використання соціального досвіду, елементом якого стає і власний досвід педагогів. Компетентності покликані сформувати нову особистість, яка легко буде пристосовуватись до сучасного світу інформаційних технологій, буде затребувана на ринку праці.

Компетентність розуміють як динамічну комбінацію знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність [2].

Інтенсивний розвиток інформаційного суспільства, інформатизація освіти спричинили активне використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), їх інтеграцію у всі сфери людської діяльності. Використання ІКТ позитивно позначилося на ефективності освітнього процесу на всіх рівнях і сприяє формуванню комплексу компетентностей.

З огляду на це не випадковим є той факт, що серед десяти головних компетентностей, які подано в концепції нової школи варто виділити інформаційно-цифрову.

Інформаційно-цифрова компетентність передбачає впевнене, а водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні; інформаційну й медіаграмотність, основи програмування, алгоритмічне мислення, роботу з базами даних, навички безпеки в Інтернеті та кібербезпеці; розуміння етики роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо).

Аналіз наукової періодики і видань, практичний досвід показує, що лише декларативними вимогами неможливо рушити з місця проблему невідповідності рівня сформованості інформаційної компетентності окремих педагогічних працівників вимогам сьогодення.

Проблемі формування у студентів інформаційно-цифрової компетентності в умовах Нової української школи приділяли увагу В.М. Горленко, В.В. Сидоренко, С.П. Касьян, В.О. Калінін, Л.В. Калініна, О. А. Сисоєва, К. А. Гринчишина та ін.

Однак, як показує аналіз наукових джерел, переважна більшість педагогів не мають таких компетентностей та володіють практикою використання нових дидактичних засобів в освітньому процесі. Тому головним завданням сьогодення є забезпечити та здійснити особистісне та професійне зростання педагогів та науковців, щоб подолати існуючий цифровий розрив між учасниками навчального процесу.

Оскільки інформаційна компетентність – це вміння за допомогою технічних засобів та інформаційних технологій самостійно шукати, аналізувати та добирати необхідну інформацію, обробляти її, зберігати та передавати, її основними компонентами є а) інформаційний (здатність до ефективної роботи з інформацією у всіх формах її подання), б) комп'ютерний (вміння та навички щодо роботи з сучасними комп'ютерами та засобами ПЗ, в) застосування (здатність застосовувати сучасні ІКТ для роботи з інформацією та розв'язування різноманітних задач).

Цифрова компетентність – це здатність вміти використовувати цифрові медіа й ІКТ, розуміти і критично оцінювати різні аспекти цифрових медіа і медіа контенту, а також вміти ефективно комунікувати у різноманітних контекстах. Розвиток цифрової компетентності персоналу освітніх організацій для підвищення їхньої кваліфікації є на сьогоднішній день одним з актуальних та важливих завдань освітньої галузі.

Упровадження ІКТ для поліпшення освіти може забезпечити збалансована та послідовна взаємодія чотирьох компонентів, а саме: педагогічний підхід, спеціальні знання, цифрові навчальні матеріали, інфраструктура ІКТ.

Інтернет-технології виконують кілька функцій для задоволення інформаційної, комунікаційної, технологічної та споживацької потреб сучасної особистості, а саме: середовище для навчання та обміну знаннями; платформа для організації освітнього процесу; інструмент навчання, який дає змогу швидко, ефективно та без зайвих труднощів розв'язувати завдання для досягнення освітньої мети.

Знання та вміння педагогічних працівників щодо впровадження інноваційних технологій в освітній процес, дають можливість користуватись ними для створення презентацій, документів чи обговорення різних подій, об'єднують своїх користувачів у віртуальні спільноти.

У результаті формування інформаційно-цифрової компетентності на уроках інформатики учні удосконалюють вміння: використовувати різні джерела інформації, користуватися новими інформаційними технологіями та ПЗ, переробляти інформацію для отримання певного продукту, критично аналізувати, порівнювати, систематизувати та самостійно опрацьовувати інформацію

Майбутні фахівці повинні бути спроможними працювати в нових економічних умовах, здатними до інтеграції в професійну діяльність сучасних цифрових, інформаційних технологій, професійно-орієнтованих програмованих засобів та програмних продуктів. Забезпечити ці вимоги можуть лише педагоги, які самі здатні до інноваційного пошуку способів отримання і передачі професійної інформації, які досягли певних рівнів розвитку власної інформаційної компетентності.

Отже, реформа освіти в Україні відбувається одночасно з входженням країни у фазу інформаційного суспільства. Виділення ІКТ-компетентності як окремої складової професійної компетентності педагога обумовлено активним використанням ІКТ у всіх сферах людської діяльності, в тому числі і в освіті. Використання ІКТ можуть стати тим інструментом, який дасть змогу одночасно і покращити якість освіти, і стати середовищем, і забезпечити середовище, у якому розвиватиметься нова культура навчання.

Список використаних джерел:

1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року // схвалена Указом Президента України від 25 червня 2013 року №344/2013. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
2. Нова українська школа. Концепція. – Заголовок з екрану: (<http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>) – Електронний ресурс].
3. Садовий М.І. Моделювання хмарних послуг як практичне втілення STEM-освіти / М.І. Садовий // STEM-освіта – проблеми та перспективи: зб. матер. III Міжнар. наук.-практ. семінару, м. Кропивницький, 24-25 жовтня 2018 р. – Кропивницький: ЛА НАУ, 2018. – С. 71-73.

4. Сисоєва О.А. Формування цифрової інформаційної компетентності у майбутніх вчителів технологій засобами мультимедіа / О.А. Сисоєва, К. А. Гринчишина // Актуальні проблеми математики, фізики і технологічної освіти : зб. наук. пр. – Вінниця, 2010. – Вип. 7. – С. 356-358.

5. Фрейре П. Педагогіка свободи: етика, демократія і громадянська мужність: пер. с англ. / Пауло Фрейре; Пер. О. Дем'янчук. – Київ: ВД «Києво-Могилянська академія», 2004 . – 122 с. – Бібліогр.: с. 118-120 . – На укр. яз. – ISBN 966-518-251-X.